

T Á R H Á Z.

Irodalom és művészet.

** (*Jogtudományi Közlöny*) címmel egy új szaklap indult meg január elejétől kezdve *Ökröss* Bálint szerkesztése mellett. E lap, mely a haza legkiválóbb jogtudósainak közreműködése mellett, jogi s álladalmi tudományosságunknak központosítója igyekszik lenni, már is méltó figyelmet ébresztett maga iránt. Az eddig megjelent három szám tartalmáról s változatosságáról azon fölötté fontos és érdekes kérdések tanuskodnak, melyek bennök tárgyalatnak. A codificatio, a szerzői jog törvényhozásának jelenlegi állapota, a sanctio pragmatica, külhatósági megkeresvények végrehajtása, fogházjavítás, hazánk vizutjai, a személy- s vagyontulajdonlás, a polgári törvénykezés statisztikája — ezek s hasonló kérdések, valamint a kül- s belföldi jogi irodalom ismertetése, mint egyik tekintélyes lapunk megjegyzi, nemcsak a szaktudós, hanem mindazok figyelmét méltán megérdemlik, kik hazánk tudományos fejlődése iránt érdekekkel viselkednek.

** (*A Bakter volt, — hanem nincs!*) Az új év egyik irodalmi ujszülöttje, a „*Bakter*“ című élcslap, mely Dobsa Lajos és Vasgeregben urak szellemi ölekezésének köszönhető földi lételet, a két első szám kiadása után már is szörnyet halt. Hirtelen kimúltának oka nem tudatik, csak a bátor programra s hosszú készülődésre pazarolt idő sajnálhatik. Most már valamelyik túlvilági paradicsomban kiabálja a bakter: „Tíz utótt már az óra!“ Boldog halandó!

— (*Gyürky Antal*) értesíti mindazokat, kiket a „*Borászati Lapok*“ újabb megjelenése érdekel, és a kik e lap megjelenését sürgették, hogy az engedélyt a felsőbb hatóságtól megnyerte ugyan a lap kiadására, de oly későn, hogy a lap megindítását kénytelen a jövő évnegyedre halasztani.

— (*Szépészeti nyílt levél*) Vithalm Gusztávhoz — cím alatt *Mátrai Ernő* egy füzetecskét adott ki, mely a fiatal szerző szép tanulmányáról tanuskodik. E füzetecskére, mely különben szerző egyik nagyobb művének csak töredékét képezi, fölhívjuk az érdeklettek figyelmét.

** (*Új eredeti regény.*) Hartleben kiadásában megjelent: „*A nagy hazafiak*.“ Regényes korrajz a nemrég mult évtizedből. Irta *Abrai Károly*. 3 kötet. — E mű, a Hartleben által megindított s nagy elismeréssel fogadott „*Magyar eredeti regénytár*“ 14—16. füzeteit képezi.

— (*Virághalmi Ferencz*) egy egykötetes regényre hirdet előfizetést. A regény címe: „*Egy cserepár naplója*“, s részben a Győri Közlönyben látott napvilágot, de az akkori szigorú sajtórendszabályok miatt félbeszakadt. Most több szerencsét remél.

— (*Puskin és Lermontoff költeményeiből*) mint a multkor említettük, „*Északifény*“ cím alatt értékes kötet hagyta el a sajtót. Most, beküldetvén a könyv, megemlítjük, hogy e mű nem két, hanem egy vastag kötetből áll, melyben Lermontofftól két hosszabb költői beszély, Puskinától több komoly és vig elbeazlés, egy drámai mű, s 18 apróbb vers van közölve. Terjedelme 24 iv, ára 2 forint. A fordítás folyékony és költői nyelven van tartva.

Egyház és iskola.

** (*Gyász-istenisztelet.*) *Dessewffy* Emil grófért az emlék-gyász-istenisztelet jövő hó 8-án leend a pestbelvárosi plébánia-templomban, s ennek ünnepélyes megtartására a hg-primás ő emmentiaja fog felkérteni.

** (*A Ferenczvárosban építendő új templom*) tervét, melyet Ybl építész készített, a főpolgármester e hó 22-én terjeszté tárnok ő exja elé. A tervrajzok szerint ez új templom ugyanannyi hallgatót fog befogadhatni mint a tágas terézvárosi templom. A költségek még nem állapítottak ugyan meg, de körülbelül 150,000 frtra tehetők. Miután a ferenczvárosi templomalap eddig csak mintegy 45,000 frtra megy, a közelebbi napokban bizottmányi tanácskozás tárgya leend a szükséges tőke mi módon megszerzése. Az építéshez tavasszal mindenestre hozzáfognak, s a rendelkezés alatti tőke erejéig folytatják.

** (*A pesti izr. hitközség*) elhatározta, hogy magyar hitszónokot fog alkalmazni. A jan. 23-kán tartott közgyűlésén, melynek főtárgya a f. é. költségvetés megszavazása volt, a költségvetésben többi között 1500 ft. van kitéve egy alkalmazandó

magyar hitszónok részére. A választmány oly hitszónokot hozott javaslatba, ki egyszermind rabbinatusi ülnök legyen. Erről heves vita keletkezett. Egynehányan (a provisorium alatti előljárók) egészen elleneztek a magyar hitszónok alkalmazását, de a mint *Holitscher Fölöp* jelenlegi iskolai előljáró azt állítá, hogy a magyar szónoklat az imaházat profanálni fogja, oly vihar támadt, hogy az elnök tőle a szót megvonni kényszerült. Mások ellenben oda nyilatkoztak, hogy nehéz lesz jó hitszónokot találni, ha az egy rabbinatusi ülnök alárendelt állásával köttetnek össze, és ennélfogva az 1863-iki közgyűlés határozatának megújítását sürgették, mely szerint oly hitszónok választassák, ki a főrabbit mindennemű teendőiben helyettesítheti, és a rabbinatusban üléssel és szavazattal bir. Végre a közgyűlés, a melyben körülbelül 100-an voltak jelen, 5 szavazat kivételével egyértelműleg kimondta a határozatot, melynek fogva oly magyar hitszónok fog alkalmaztatni, ki a főrabbinak nem alá, hanem csak mellé lesz rendelve. Most már csak az van hátra, hogy e határozat mielőbb teljesebbé menjen.

Ipar, gazdaság, kereskedés.

♣ (*A párisi világkiállítás ügyében*) a bejelentési iver beküldésére kitűzött határidőt az országos központi bizottmány folyó évi február 15-ig terjesztette ki.

♣ (*Országos iparkiadítás Kolozsvárott.*) Már régi terv volt Kolozsvárott egy országos iparkiadítás rendezése, de e jó szándék eddigelé a reá szükséges költség hiánya miatt nem létesülhetett. — A „*Victoria*“ biztosító társaság felkarolván ez ügyet, azon kötelezőleg vállalt ígértelet adá, hogy mindazon biztosításokért bevett díjakból, melyek a társasághoz az iparos céhek, vagy egyes iparosok által feladatnak, tiz száztólit egy ipar kiállítás költségének fedezésére fog szentelni és kiszolgáltatni. Ez ajánlat folytán az oshajtott iparkiadítás megtarthatása még e folyó évben lehetségessé lesz.

Közintézetek, egyletek.

** (*A magyar tud. akademia igazgató tanácsának új tagjai.*) A magyar tudományos akademia igazgató tanácsában közelebbi időben három szék ürült volt meg, gr. *Dessewffy* Emil, idős *Bartal* György és b. *Jósika* Miklós sajnos kimulta által. — Az akademia igazgató tanácsa három igazgató tanácsos választására, f. hó 21-én gyűlést tartott, mely alkalommal gr. *Dessewffy* Emil helyére megválasztott gróf *Festetics* György; *Bartal* György helyére *Lónyay* Menyhért és b. *Jósika* Miklós helyére gr. *Széchen* Antal.

** (*A magyar tudományos akademia*) nyelv- és széptudományi osztályának e hó 22-én tartott ülésében *Budenz* József I. tag „a magyar igekötők és az árja igepreafixumokról“, — utána pedig *Tély* Iván I. tag *Solon* adótörvényéről értekezett. Jövő hétfőn a phil. és történettud. osztály tartja ülését, mely alkalommal *Kubinyi Ágost* és *Kubinyi Ferencz* fognak értekezni.

— (*A Kisfaludy-társaság*) mint mindig, ugy ez idén is febr. 6-kán, *Kisfaludy* Károly születése napján fogja tartani ez évi közgyűlését, még pedig az akademia diszes nagy termében. A közgyűlés részletei közé nyilvános előadások is tartozván, ezek ez idén is nagy mértékben vonják magukra a közfigyelmet. A programmból annyit tudunk egyelőre, hogy *Gyulai Pál* egy novellát, *Bérczy* Károly emlékbeszédet, *Madách* Imre fölött, és *Szász* Károly egy költeményt fog felolvasni. Reméljük, e tárgyak elég vonzerővel fognak birni, hogy a fővárosi közönség mindkét nem levő része minél nagyobb számmal jelenjen meg ez ünnepélyen.

** (*A magyar képzőművészeti társulat*) f. hó 15-én tartott választmányi rendes ülésében *Barabás* Miklós, mint a párisi kiállítás ügyében felállított szépművészeti albizottság elnöke, közlé a választmányal a birodalmi központi bizottság leérkezett újabb sürgős felszólítását, hogy a kiállítani szándékozó magyarországi művészek kimerítő bejelentéseiket f. hó 20-áig megtenni annyival inkább el ne mulasszák: mert azon osztályból Bécsben bejelentett művek már eddig is elfoglalták a rendelkezésre álló összes kiállítási tért, s mert a mondott határidő letelte után jelentkező legjelesebb művek sem fognának tekintetbe vétet-

hetni. A választmány tudomásul vévén a felszólítást, a bécsi bizottság ezen, s néhány ezzel összefüggő más kívánalmainak teljesítését az arra kiszabott idő rövidsége miatt teljes lehetetlennek nyilvánítja, egyuttal jegyzőkönyvi kivonatban a szépművészeti albizottság elnökét felkérni határozá: hogy a magyar műtárgyak számára a társulat által kért 600 □ lábnyi tér egyoldalú megszorítása ellen tiltakozni, másrészt a bejelentési határidő kellő meghosszabbítását illető helyen kiesszközölni sziveskedjék.

** (*A gyorsíró-egylet*) jan. 22-én közgyűlést tartott a reáltanoda egyik termében Budán. Az egylet elnöke az ülést megnyitván, felhívta a jelenlevőket, adják elő véleményeiket és nézeteiket arra nézve, mit vélnék az egylet ügyében teendőnek, miután az jelen szerkezetében az igényeknek és célznak nem felel meg. *Markovics* gyorsíró erre azon indítványt tevő, hogy miután a lefolyt utóbbi két év alatt az egylet semmi tevékenységet nem fejtett ki, mint nem életrevaló, oszljék fel. Erre *Fenyvessy*, az országgyűlési gyorsíróda egyik főnöke kifejté, hogy tevékenységre a lefolyt két, sőt négy év alatt sem tér, sem alkalom nem levén, az egylet nem működhetett, de most itt az alkalom; nem azon kérdést kell itt tehát feltenni, hogy feloszljék-e, hanem ellenkezőleg azt, hogy mikép lehetne működését célra vezetőleg újra megkezdeni, annál is inkább, mert többen jelentkeztek, kik az egylet tagjaivá akarnak lenni. Ennélfogva 5 tagu bizottmány kineveztetését ajánlja, mely e teendőkre nézve véleményt adjon a két hét múlva ismét összeülő közgyűlésnek. E javaslat elfogadtatott, s az 5 tagu bizottmány kineveztetvén, az ülés eloszlott.

— (*Olvasókör Bezdánban.*) Bácsmegeyből *Bezdánból* arról tudósítanak, hogy itt is alakult egy olvasókör, melyről azt a különös és hihetetlen hírt írják, hogy annak tagja nem lehet sem zsidó, sem pap, sem tanító, s 5 ft. évi díj mellett eddig már 51 tagja van. Vajjon nem tréfál-e a mi tisztelt tudósítónk?

Mi ujság?

** (*Császár és Császárné Ő Felségeik utazásának programja.*) Hétfőn, jan. 29-ikén reggel 8 órakor indul el a magánvonat Bécsből; *Marcheggen* Ő Felségeiket tárnok ő excja és *Lichtenstein* katonai kormányzó fogadják. Megáll ezenkívül az udvari vonat *Pozsonyban* 4, *Szenczen* 2, *Tarnócson* 3, *Érsekújvárott* 5, *Esztergomban* 5, *Vácson* 3 perczig s fél háromkor délután *Pestre* érkezik. — Itt a katonaság részéről egy zászlók és zenekarokkal ellátott diszszázlőalj várja az indóháznál Ő Felségét, élén a várskapitány és várparancsnokkal. — *Pozsonyban*, *Érsekújváron*, *Esztergomban* és *Vácson* csak az illető helyparancsnok vár Ő Felségeikre.

** (*Bálkrónika.*) Az első nagy álarozos bál a vigadóban ma, vasárnap fog megtartatni. Az idén ugyanitt rendezik a szokásos *bohóc* estélytis, mely a mult éveken a lövöldében volt s kitűnő részvétnéke örvendett. A *lövészbalok* újabb megállapodás szerint jan. 27 és febr. 10-kén lesznek. A képzőművészek jan. 31-ikén tartandó jelmezes tánczvigalmáról hírlik, hogy ezt Ő Felségeik is szerencsételné legmagasb látogatásukkal.

** (*A pesti vízveze'élkre*) az aláírások örvendetesen folynak. Mióta az aláírási iver köröztetnek, 153 alapító tag 551 részvényt irt alá.

** (*Kecskeméti Károly zenetársulata*) dán és svéd vállalkozókkal szerződésre lépett, hogy ott hangversenyeket adjon. Az első magyar hangverseny *Dánia* fővárosában f. évi febr. 1-jén lesz.

** (*Közös ügyek a bécsi és pesti journalisták között.*) Olvasóink tudják, hogy a két héttel ezelőtt *Pesten* a magyar írói segélyegylet javára rendezett bálba a bécsi hírlapíró egylet (*Concordia*) is küldött egy képviselőt, a kit itt illendőkép megdikióztak és megvendégeltek. A mult héten a bécsiek adtak egy bált. Erre *Pestről* egyszerre 8 ismeretes és ismeretlen vállalkozó ur felrándult Bécsbe, hol az ellenök intézett etetési, itatási és dikiózási rohamokat szintén vitézül kiállottak s szerencsésen visszaérkeztek, nem győzvéen eléggé dicsérni a tapasztaltakat. Valóságos szerencse, hogy azok a dühös *Ostdeutsche-Postok* és *Pressek* valamelyik nemzeti argonautánkat attilástól és sarkantyustól fel nem falták. Mi leginkább ez utóbbi körülménynek örvendünk.